

baring niet loovig hart, dat ofessoren over dan intusschen eeren, of naar 1. als wij het grijpen we nog

1 voor de heel ctoren, die in 1 vergeten, dat (arl Holl leest t. 2. Halbband) 2 feesten, over en in de griek- hen op Zondag 3 zoo heel veel 4 erkennen, dat 5 uitwerken van 6 smotieven niet 7 voortbouwen 8 getrouwe en 9 heideuschen 10 zonde van het 11 he — christen-

1 niet. 2 die in onzen 3 erland en van 4 t, waarlijk wil- 5 le, dan moeten 6 n wat Wij nu 7 de feitelijk-

1 at ook wij zoo 2 a geloof, meer 3 fessie, die ge- 4 boven; en dat 5 van Christus. 6 is toch maar

1 eren vermanen, 2 van de geschie- 3 d en verwerke- 4 se den Paasch- 5 f en wij willen 6 gen zien, met 7 maar gerust — 8 adastraal gaan 9 et de kist van

1 k méér heb- 2 eis zijn. Dat 3 eedroegen naar 4 ook, die met 5 ijk ledig zagen, 6 t, want de pro- 7 hemelsch licht 8 anvaarding van 9 dat niet doen.

1 n gedachteeloos- 2 ot pinksterfeest 3 „aangedaan“ te 4 ristus-hier-beene 5 oordeel, want 6 an we, positief,

1 de verlossing. 2 t zal de visch- 3 gaan we een 4 onvermijdelijke 5 e“ wereld ver- 6 en tutoyeerdies 7 en vervelakte.

1 den maar dan 2 dooden HIER 3 n in onzen ar- 4 , onze synode, 5 doe“, want het 6 „werken“ van 7 kracht, die het 8 de wereld vol-

1 verhoogden 2 iet zoo brutaal 3 ij moeten niet 4 agne, praktisch 5 le „winter-cam- 6 s vallen in den 7 Wij moeten ons 8 testamische pi- 9 t een terugblik 10 eeft ze al lang

gevoelen. En wij moeten óók niet met een zenuw-achtig christendom, of met een latere „krisis-theologie“ laten aanleunen, dat men eschatologisch werkzaam kan zijn, door de opstanding van de dooden te zien, enkel en alleen in de „andere“ wereld. Neen, die opstanding moet een ding van vandaag zijn, en van deze wereld. En wie vandaag zijn roeping vervult, uit de kracht van den levenden Christus, die zal mogen opponeeren tegen Brunner en zich bezinnen over het inderdaad groote theologisch belang van de synode van Assen, en bewijzen, dat een streng calvinist geen mystiek heeft zonder dogma, maar ook geen dogma zonder mystiek. „Ons politieuma (burgerschap) in den hemel“, ja; maar onze voeten staan nog in onze sloppen en stegen, en daar móet „het“ nu gebeuren. Gebeurt het daar niet, dan gebeurt het ook in de „andere“ wereld niet. Als het in de sloppen niet gebeurt, vandaag, dan zal het ook op de wolken en vóór den troon niet kunnen gebeuren tot in der eeuwigheid. Want die van boven is, heeft ons vleesch nu eenmaal aangenomen, en ook onze woning. Hij is wel bezig die te verheerlijken; maar verheerlijken is nooit verlaten.

K. S.

UIT DE SCHRIFT.

De ongelukkigste?

Gij dochters van Jeruzalem, weent niet over Mij, maar weent over uzelf en over uw kinderen.

Lucas 23:28.

Het verhaal loopt, en een bekend schrijver geeft het door, dat in Engeland eens een graf moet gevonden zijn, met het zonderlinge opschrift: De ongelukkigste. Toen men, nieuwsgierig, dat graf opende, bleek het leeg: de ongelukkigste was niet te vinden. En nu zijn er velen, die zonden willen zeggen: het is geen wonder ook: dat graf hoort niet in Engeland, maar in Palestina, in Jeruzalem te zijn, dat graf met zulk een opschrift. En als ge het aan de vrouwen zoudt vragen, die achter Jezus aan gaan naar Golgotha, dan zouden zij het wel zoo dadelijk willen zeggen: zet op Zijn graf straks het opschrift: de ongelukkigste. Ze krijgen ervan.

Nu opent Christus den mond. Weent niet over Mij, zoo zegt Hij tot die vrouwen. Dat is het einde van Jezus' publieke redenen tot het volk. Tot de gemeenschap van het Joodsche volk, heeft na dit woord Christus niet meer rechtstreeks gesproken. Dus krijgt dit woord, schoon het zich richtte tot vrouwen, die saamgeschoold en saamgeschoven waren door het gezicht op „den ongelukkigste“, de betekenis van een volgeladen profetie. Het is de epiloog van Christus' redenen tot Israëls vleeschelijk zaad. Hij bedient óók in deze slot-rede zijn messiaansche ambt, want, als Hij ons leert, hoe wij Zijn vernedering zullen zien, dan baant Hij daarin den weg tot de rechte aanschouwing van Zijn verhooging.

Weent niet over Mij, Gij zegt: ziet daar den ongelukkigste. Gij repeteert: eene homo, ziet, een geknakte boom, een groene tak, maar dan ontbladen. Gij vindt het tragisch, dat groen, frisch hout, vernedert wordt. Was ik voor uw besef of voor besefloosheid onder het dorre hout, gij zoudt niet schreien; want het dorre is immers tot verbranding? Maar ik kom u leeren, dat niet een moment van breuk, maar de toestand van dorheid, van levenloosheid, in de boomen van Gods park te beweenen valt. En gij zijt zulke dorre boomen gij en uw kinderen. Zeker, mij breekt de Eeuwige, maar mijn tak is dan toch nog groen. Maar uw takken zijn verdord. Het dorre hout krijgt wat het waard is, als iemand het breekt; gij, zondaren, krijgt dus uw deel, gij krijgt het uwe, als gij verbroken wordt. Maar ik ben het groene hout; breekt men mij, dan ontvang ik wat het mijne niet is. Want, rechtuit gesproken: ik krijg, ik neem op mij, wat het uwe is. Dus ben ik niet „de ongelukkigste“, want het wezen van mijn smarten belacht elke vergelijking met de uwe. Bij mij is de breuk, maar het leven is er toch; maar bij u ontbreekt zelfs het gevoel van de breuk, want gij zijt dood. Wat gij in mij beweent, dat is het uwe; en wat uit mijn dood u tot leven worden kan, dat ziet gij niet. Weent niet, weent nooit, zonder bekeering. Want alle smart, die Jezus plaatst boven aan de lijst der menschelijk ongelukken vult die lijst aan, en laat dus de lijst bestaan. Doch wie weent om zijn zonden, die noemt Jezus niet den eersteling in en van de stervenden, die daar gaan naar de dooden toe; maar hij noemt hem den eersteling der levenden, die opstaan uit de dooden. De rij der ongelukken wordt door zijn smart niet aangelengd, maar gebroken.

K. S.

LITERATUUR EN KUNST.

Barabbas.

Zooals men zich misschien herinnert, hebben we ter gelegenheid van het kerstfeest een proeve gegeven van de kerstpoëzie der jongere christelijke dichtkunst. We ontleenden die aan den toen pas-verschenen bundel „Sprongen“ van Jan H. de Groot, een bundel, zoowel wat den inhoud als wat den vorm betreft, rijk in verscheidenheid en daardoor uitnemend voorbeeld van het frissche en goede, dat in de nieuwe christelijke dichtkunst valt op te merken.

Thans staan we voor de viering van het Paaschfeest. En als we dan, onze sinds lang gevolgde gewoonte getrouw, ook nu in deze rubriek bij de gelegenheid van den tijd ons aansluiten, citeeren we andermaal uit dezen nieuwen bundel, die ook een drietal Paaschverzen bevat.

We kiezen daartoe het gedicht „Barabbas“, dat o.i. mee tot het allerbeste behoort van wat ons de christelijke kunst der laatste jaren heeft geschonken, proeve van moderne en tegelijk van echt christelijke poëzie.

Voor een juist waardeeren dient echter een opmerking vooraf te gaan. Men zal in dit mooie vers veel meer omtrent Barabbas vinden, dan de Schrift vermeldt. Uit de samengevoegde Schriftplaatsen weten we, dat hij een moordenaar was, bij een oproer gevat, en dat hij, door het opgeruide volk tegenover Christus gekozen, door Pilatus vrijgelaten werd. Meer niet. Hoe deze Barabbas op zijn invrijheidstelling gereageerd heeft en waar hij, uit het Rechthuis gekomen, is heengegaan, vertellen de Evangelisten niet. En juist, dat is de eigenlijke inhoud van dit vers.

Men zou dus kunnen zeggen, dat de dichter hier een fantasie geeft op het Bijbelverhaal en daarin misschien aanleiding vinden tot mindere appreciatie.

Inderdaad kan hier gesproken worden van een fantasie. Doch daarin behoeft volstrekt geen reden tot afkeuring te liggen. Van ouden tijd af al — en het is heel begrijpelijk — heeft men op dit Barabbas-motief gefantaseerd. Er bestaat meer dan één legende over dezen moordenaar, die hem, als in dit vers gebeurt, na de bevrijdende keuze den naar Golgotha geleiden Christus doet ontmoeten. En bovendien is de dichter als de schilder. Zoo goed als deze kan hij, na de conceptie van zijn stof naar het reële beeld, haar op de wicken der kunstenaarsverbeelding boven het reële verheffen en daarin leggen al de ontroering, al de bezieling ook, die het onderwerp hem gaf. Hoevele schilderstukken bestaan niet over de kruisiging, de afname van het kruis, de Verrijzenis, de verschijningen, die niet zijn de getrouwe weergave van het desbetreffend Bijbelverhaal (men denke slechts aan de primitieven), en die toch door hun diep-vromen zin en hun innige warmte van gevoel van een parelende zuiverheid zijn! En hoevele gedichten kent onze rijke literatuur niet, die, als hier het geval is, fantasieën zijn op het Schriftverhaal (men denke aan Vondels Adam in Balinghschap, Bilderdijks Ondergang der eerste wereld, Da Costa's Hagar) en die we toch als schatten van christelijke kunst waardeeren.

In zulk een fantasie hoeft stellig niets afkeurenswaardigs te liggen, zoo zij niet ingaat tegen en afleidt van de eigenlijkheid van het beeld. En waar dan hier naar de voorstelling der oude legende de Barabbas-figuur op Christus' kruisweg wordt gebracht is dat een fantasie, maar dan één, die onze ziel niet afhoudt van maar dichter brengt bij de essentie van de lijdensgeschiedenis.

Na deze noodige opmerking volgt dan hier het gedicht.

BARABBAS.

Men liet hem gaan. De grauwe poort week open en bonsde toe. Verdwaald in 't felle licht der middagzon, stond hij en sloot de oogen dicht. Z'n hand zocht twijfelend naar z'n keel, de booze hand die doodde. Toen aarzeland geloopt het voorplein af, lachte hij, lachte hij, al slingerend, gaande en snikkend lachte hij de lach eens zinnelooze.

Een man ontmoette hem en riep: „Gij Barabbas zijt vrij, het volk heeft u gekozen in plaats van Jezus gaant en ziet hoe men Hem voert naar Golgotha!“ Maar Barabbas ging voort, hij lachte en hoorde niet.

Een vrouw ontmoette hem en riep: „Gij Barabbas zijt los, het volk koos u op dezen dag in plaats van Jezus den profeet. Gij kent hem toch, die kreupelen genas en blinden en geraakten, die wondren deed in naam van Satan, naar de priesters zeiden. Kom met mij mee, kom vlug; zij leiden hem naar Golgotha. Ik riep u mede vrij Kruist hem, kruist hem, los Barabbas!“

En met de vrouw toog Barabbas. Hij somber krom den steilen weg; in 't volle stof z'n doffe passen smoorden. En elke pas klonk bij zijn hart: „Waarom, waarom, die mensch, die wel deed aan den mensch, niet ik die [moordde].“

Zij kwamen hoog den weg; beneden in de zon blakerden de timmen van Jeruzalem.

En uit de poort guipte een breede drom van volk rondom het witte beeld van hem die goed was, wondergoed en schuldeloos. En Barabbas kreunde, zijn handen knepen vast tot vuisten, zijn adem hield zwaar, en zinneloos, barstte z'n vreeselijke lach: zijn vingers grepen een jongen elketak, die brak.

Zoo wachtte hij. Z'n groot ruig lijf gekromd, en grinnig vast de vuist rondom den stok. En tierend kwam de bende aan, men trok en sleurde Jezus voort, die viel onder den last van 't kruis.

En Barabbas doorvoer een schok. Hij stond een oogenblik, hoog recht, toen met een vreeselijken kreet.

Stortte hij vooruit en sloeg, en sloeg... zijn stok ranselde de rugen, hij smeet de drom uiteen, de menschen tuimelden, men vloot. Zoo hield zich Barabbas een weg tot Jezus, die steunend lag geborgen onder 't kruis, 't gelaat rood, vuil van bloed en stof was afgewend ten grond.

Toen Barabbas hoog neer en wierp het kruis-terzij. En beurde, steunde Jezus die wankelend stond. „Heer, 't volk verloor mij, zij wenschen Uwen dood. Waarom? Gij deedt hen goed en ik vermoordde. Ik Heer, ik ik, ik sloeg één van hen neer tot 't leven vloot. Ik wil geen vrijheid, waar Gij als schuldelooze voor mij den dood in gaat. Waarom Heer, straft men U voor mij de goddelooze.“

„Omdat ik sterven moet voor aller menschen zonden. Ik loste reeds uw lijf, uw ziel is nog verward. Geef mij mijn kruis weerom, mijn smart zal grooter zijn indien gij mij belet te sterven voor uw [zonden].“

„Wat moet ik doen, Heer, zeg mij wat?“

„Geef mij mijn kruis, Uw kruis, uw hart, Uw liefde, uw berouw; en ga met mij den kruisweg op naar Golgotha.“

Modern is alles in dit vers: de vorm, de toon, de kleur, de techniek, de interpunctie, alles.

Maar in zijn eigenlijke gedachte: de ontmoeting van dezen doemwaardige doch schuldbevuste met den kruisdragenden Heiland en zijn vragen: Wat moet ik doen? is metterdaad de essentie gegrepen van gansch de lijdensgeschiedenis. En in zijn voorstelling: dat een moordenaar, die den dood verdiend had, in de erkenning van Christus onschuldig voor hem sterven het leven vindt voor eeuwig, volle realiteit.

C. T.

HET BOEK VAN DE WEEK.

Uit en over de kunst van Jan Toorop.

Jan Toorop-Herdenking. — 32 Reproducties met artikelen van Alb. Plasschaert en Jan Nieuwenhuis. — Uitgave van Vorst & Tas, Amsterdam, 1929.

De naam van Jan Toorop is wel algemeen bekend. Reproducties van zijn werk zijn in menige huiskamer tot ornament verheven en het is niet onmogelijk, dat zelfs binnen afzienbaren tijd ook in Yerseke — zoudstation immers tot voor kort van antipapistische golvingen door den politieken aether — de winkelramen, door keisteenen onbedreigd, deze beschermen tegen den regen, en tegen dien alléén. In Utrecht heeft men eenmaal keisteenen verkoren, om, bleek zulks noodig, tegen Toorop te argumenteeren. Deze klinkende munt des geestes is in Yerseke ruimschoots aanwezig; en daarom is de verwachting, dat ook hier eenmaal Toorop zal binnenkomen — zoo dicht bij zijn geliefde Domburg — niet los te maken van het hoopvol uitzien naar de teekenen der tijden.

Wie van dergelijke kronkelingen der journalistiek niet weten wil, heeft misschien gelijk; en daarom haast ik mij nu tot de zaak zelve.

We hebben hier in het boven vermelde boek een herdenkings-apparaat.

En al moge de herdenkingswellust ons wel eens wat al te zeer vermoeden, — niettemin is hier toch een boek, waarvoor men dankbaar mag zijn.

Ik begin met den buitenkant. De reproducties in dit album — want zoó wordt dit herdenkingsboek aangeduid — zijn vervaardigd door de Nederlandsche Fotogravure Maatschappij te Leiden. Het is dezelfde maatschappij, welke ook de kleurenreproducties bezorgde van enkele andere werken van wijlen Jan Toorop, n.l. „Mijn God en mijn Al“, „Het laatste Gebed“ en „Het Offer“, e.a.

Dan — het thans verschenen deel — waarvan 1000 exemplaren gedrukt zijn — is het eerste van een te verwachten reeks: „Het licht“, zoo lezen we, „het licht in de bedoeling om telken jare ter herdenking van den grooten meester een dergelijk album uit te geven. Op deze manier kunnen zijn vele vrienden en verders een standaardwerk verkrijgen, dat zoo volledig mogelijk het oeuvre van dezen kunstenaar toont“. „Men beware dus“, zoo vervolgen de uitgevers, „men beware dus dit album compleet. Zoo in een enkel geval de wensch wordt geuit een der reproducties los te bezitten, dan stels men zich daarvoor in verbinding met den boekhandel of met de uitgevers Vorst & Tas te Amsterdam.“

* * *

Wanneer ik in dit korte artikel nog een poging wagen moest, om iets te zeggen over de kunst van Toorop in het algemeen, dan zou ik nu moeten bezon-